

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Tomáš Valenta
Téma práce:	Společnost Meta jako digitální suverén. Teoretické aspekty nestátního normativního systému v 21. století
Rozsah práce:	66 stran vlastního textu, 188 832 znaků
Datum odevzdání práce:	10. 7. 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma je navýsost aktuální, a to zejména proto, že zkoumá fungování vnitřní právní regulace společnosti Meta, resp. sociální sítě Facebook, a získané poznatky zasazuje do rámce teorií právního pluralismu. Sociální sítě existují již několik let a lze konstatovat, že jejich fungování významně zasahuje do životů jednotlivců, společnosti i státu na mnoha úrovních. Tato jejich role je poměrně často diskutována, avšak zpravidla z hlediska jejich dopadů (např. na svobodu slova, dopad na mediální trh, politiku, kvalitu veřejné diskuse, kriminální činnost apod.), méně však z hlediska vnitřního fungování a regulace samotné sociální sítě. Práce diplomanta Tomáše Valenty tak přináší důležitý vhled do vnitřní regulace Mety, čemuž zároveň dodává právněteoretický rámec.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma lze považovat za poměrně náročné – vedle zvládnutí právněteoretických konceptů předpokládá porozumění vnitřnímu fungování společnosti Meta a analýzu početných rozhodnutí orgánu Oversight Board. Téma také předpokládá syntézu získaných poznatků.

3. Formální a systematické členění práce

Práce má 81 tiskových stran, dle počtu znaků má mírně přes 100 normostran. Má 361 poznámek pod čarou, což samo o sobě svědčí o důkladné práci s literaturou a analyzovanými rozhodnutími. Práce je členěna na sedm kapitol, z toho dvě představují úvod a závěr. Kapitola 2 se věnuje otázce, co je právo, přičemž tato otázka je zkoumána zejména v kontextu myšlenek právního pluralismu. Další tři kapitoly se věnují společnosti Meta, jejímu postavení, jejímu normativnímu systému a orgánu Oversight Board. Následuje kapitola 6, která zkoumá poznatky o normativním systému Meta optikou právního pluralismu a pokouší se zodpovědět otázku, existuje-li právo Facebooku. Tato kapitola tak představuje syntézu předchozích kapitol. Práce je členěna přehledně a srozumitelně, členění odpovídá zpracovávané materii.

4. Vyjádření k práci

Práce je originálním příspěvkem jak k problematice právního pluralismu (a tím k otázce, co je právo), ale především k problematice fungování nejvýznamnějších sociálních sítí. Je psána poměrně čtivým jazykem. Dá se říci, že zpracovávaná materie je poměrně široká, nicméně diplomant ji v obou svých částech zvládl zpracovat koncizním způsobem. Přesto se zdá, že právě šíře tématu je největší slabinou práce. Práce totiž působí jako dva texty, jeden o právním pluralismu, druhý o normativním systému Meta, mezi kterými je užší souvislost jen naznačena. Komplementárním problémem je, že není zcela jasné, co je autorovým cílem, zda analýza normativního systému Meta z hlediska svobody projevu a základních práv ve světle regulace a moderace příspěvků na těchto platformách, nebo analýza normativního systému Meta z hlediska myšlenek právního pluralismu. To jsou dvě odlišné otázky, které samy o sobě vydají na kvalifikační práci. Zdá se, že autorovi jde především o to ukázat na normativním systému Meta, že i ten lze považovat za právo, a tím ilustrovat tezi (jednoho ze směrů) právního pluralismu, že i nestátní normativní systémy

jsou právem. Tomu nasvědčují úvahy v šesté kapitole, zejména pak podkapitola 6.3. Je-li tomu ale tak, pak je škoda, že tato kapitola není rozpracována více a hlouběji. Autor zde sice dochází k zásadnímu závěru, že normativní systém Meta lze považovat za právo, opomíná ale, že dle řady jiných přístupů (i právně pluralistických, jak je popisuje v první polovině práce) by normativní systém Meta za právo považován nebyl. Pro oba závěry lze najít řadu dobrých důvodů, přičemž diplomant spíše jen naznačuje, jaké důsledky má, pokud normativní systém Meta za právo považovat budeme. Tato část by si zasloužila rozpracování, zejména z hlediska toho, co pro nás znamená, když normativní systém Meta označíme za právo, a v čem to může být přínosné oproti stavu, kdy jej za právo neoznačujeme. Zdá se mi totiž, že alespoň tradičnímu právnímu pluralismu nejde ani tak o to označit každý normativní systém za právo, jako spíše o poukaz na to, že vedle státního práva zde existují jiné právní řády, s nimiž je třeba jak na teoretické úrovni, tak v praktické rovině počítat. Lze se tedy zamýšlet nad tím, zda nestačí normativní systém Meta označit za to, čím je, tedy za normativní systém – a uvažovat o něm v intencích normativního pluralismu (viz např. s. 24 práce).

Analýza normativního systému Meta, a zejména analýza rozhodnutí orgánu Oversight Board dává naproti tomu tušit, že autorovým záměrem je zaměřit se na vztah normativního systému Meta a svobody projevu (případně základních práv a souvisejících kategorií). Analýza podaná v této části práce je důkladná a nelze jí nic vytknout, nicméně opět v práci není podána souvislost s myšlenkami právního pluralismu.

Souvislost mezi oběma částmi práce a mezi jejími myšlenkami je představitelná, a jak jsem uvedl, v kapitole šest (a posléze v závěru) je naznačená. Pro formulování přesvědčivých závěrů by však musela být rozsáhlejší a naznačeným souvislostem se věnovat hlouběji.

Lze završit, že předložená práce je originální a lze ji přes uvedené nedostatky považovat za cenný příspěvek právní vědě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	<p>Cíle nejsou v textu explicitně vyjádřeny, nicméně lze mezi ně zařadit jednak vyjasnění pojmového aparátu stran právního pluralismu, jednak poskytnutí analýzy normativního systému platformou Meta a rozhodovací praxe Oversight Board, a prokázání významu sociálních sítí pro svobodu projevu a základní práva. Obecnější cíl, který lze z práce vyčíst, spočívá v propojení pojetí normativního systému Meta s myšlenkami právního pluralismu a ukázat, že normativní systém Meta lze považovat za právo.</p> <p>Cíle práce byly částečně splněny. Práce podává přesvědčivý výklad právního pluralismu včetně naznačení možné kritiky. Podává také důkladnou analýzu normativního systému Meta a rozhodovací praxe Oversight Board. Ve vztahu ke svobodě slova práce spíše konstatuje, že jsou pro ni sociální sítě důležité, a následně se věnuje spíše analýze toho, jakým způsobem se k ní vztahují prostřednictvím svého normativního systému.</p> <p>Propojení obou částí – právního pluralismu a normativního systému Meta – resp. jeho</p>
--------------------	---

	nedostatek představuje určité nenaplnění jednoho z cílů práce, a tím i potenciálu práce jako takové.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Z práce je i vzhledem k originalitě tématu patrné, že byla zpracována samostatně. Z kontroly plagiarismu plyne, že maximální procento podobnosti je menší než 1 % (dle Turnitin je celkové procento 19 %), z protokolů plyne, že o plagiát se nejedná a podobné části jsou vesměs řádně citované pasáže.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je přiměřená zvolenému tématu a až na zmíněné nedostatky směřuje k závěrům práce.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce s literaturou a dalšími zdroji je na vysoké úrovni. K tématu právního pluralismu autor pracuje i s nejnovějšími zdroji převážně zahraniční provenience, a prokazuje tak svou orientaci v nich. Využití literatury je v textu zpravidla srozumitelné a dává smysl. Analýza rozhodnutí Oversight Board prokazuje důkladnou práci s těmito prameny. Citace jsou v souladu s citační normou a formálně správné.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza obou dílčích témat je hluboká a jako taková je uspokojivá. Nedostatek spočívá v propojení obou analýz, tedy v absenci hlubší analýzy normativního systému Meta jakožto práva, včetně důsledků takového pojetí.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce je upravena velmi pěkně, je přehledně členěna. Dorbná připomínka spočívá v tom, že jednotlivé kapitoly by mohly začínat na samostatné stránce. Upozorňuji dále na zvolený font, který je netradiční, subjektivně se hůře čte, a zdá se, že není zcela optimalizován pro český jazyk (např. odlišně vypadající písmeno „ě“.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je ve své většině dobře čitelná. Úroveň práce nicméně snižují nikoli nečetné překlepy či drobné chyby, chybějící slova, stejně jako – opět spíše drobné – stylistické nedostatky. Ty na několika místech ztěžují porozumění textu.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

1. Jedním ze závěrů práce je, že normativní systém Meta lze považovat za právo. Nejsou nicméně hlouběji analyzovány důsledky tohoto pojetí. Jaké jsou tedy důsledky toho, že normativní systém Meta považujeme za právo, a jak by se lišily od důsledků považování tohoto systému za normativní systém?

2. Diplomant se v textu přiklání k poměrně širokému chápání pojmu práva. Jedním z tradičních normativních systémů, který (většinou) není považován za právo, je morálka. Lze prismatem v práci představených myšlenek považovat morálku za právo?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Velmi dobře

V Praze dne 18. 8. 2023

JUDr. Mgr. Martin Koloušek, Ph.D., v. r.
oponent